

ДОДАТОК А
Копії публікацій

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет радіоелектроніки

УДК 65.012.8 + 658.5:330.4

Редакційна колегія:

Полозова Т.В., доктор економічних наук (завідувач кафедри економічної кібернетики та управління економічною безпекою),
Соколова Л.В., доктор економічних наук (професор кафедри економічної кібернетики та управління економічною безпекою),
Костін Ю.Д., доктор економічних наук (професор кафедри економічної кібернетики та управління економічною безпекою),
Лепейко Т.І., доктор економічних наук (професор кафедри економічної кібернетики та управління економічною безпекою).

Відповідальний секретар – Помогалова Н.В.

**ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ
ЗДОБУВАЧІВ ДРУГОГО (МАГІСТЕРСЬКОГО)
РІВНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ
КАФЕДРИ ЕКОНОМІЧНОЇ КІБЕРНЕТИКИ ТА
УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ**

Збірник наукових праць здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти кафедри економічної кібернетики та управління економічною безпекою/ за ред. Т. В. Полозової та ін. Харків: Харківський національний університет радіоелектроніки, 2019. 133 с.

Рекомендовано рішенням НМР
Харківського національного
університету радіоелектроніки
Протокол від 24.02.2011 № 6

Збірник містить наукові статті здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти кафедри економічної кібернетики та управління економічною безпекою Харківського національного університету радіоелектроніки, які навчаються за спеціальностями 051 Економіка освітньо-професійної програми «Економічна кібернетика» та 073 Менеджмент освітньо-професійної програми «Управління фінансово-економічною безпекою». Статті подано в авторській редакції.

Харків 2019

© Харківський національний університет радіоелектроніки, 2019
© Кафедра економічної кібернетики та управління економічною безпекою, 2019

ЗМІСТ

1. AL-FAKHORE ESKNDER SULIAMAN SALTU. Analysis of Theoretical and Methodical Approaches to Assessing the Competitiveness of Enterprises.....	5	24. СТРАТЕГОПУЛОС Є. Ю. Зміст і основні завдання конкурентної розвідки на підприємстві.....	113
2. OMODARA OLUWATOBI OLAMIDE. Theoretical Aspects of Assortment Formation at the Enterprise.....	10	25. СУГРЕЙ С. О. Інструментарій сервісного обслуговування системи економічної безпеки підприємства.....	118
3. PENG GILBERT CHE. Mathematical Model of Company's Marketing Diagnostics.....	15	26. ТИМОФЄЄНКО В. С. Методичні підходи оцінки фінансової безпеки підприємства.....	123
4. TERFAS AHMED MASOUD ALI. Financial Analysis as a Key Element of Enterprise's Economic Activity.....	19	27. ТКАЧЕНКО А. Г. Методи оцінки збутових ризиків в системі економічної безпеки підприємства.....	128
5. ГЛУЩУК А. В. Методичні аспекти оцінки стану системи економічної безпеки підприємства.....	23		
6. ДМИТЕРКО Н. Ю. Методичне забезпечення діагностики кризового стану підприємства.....	28		
7. ЗІНОВ'ЄВА І. А. Джерела і чинники загроз економічній безпеці підприємства.....	33		
8. ПЬІНА А. О. Фінансова безпека банку як основа його стійкості.....	38		
9. КОНОНОВА О. С. Стратегічне забезпечення фінансово-економічної безпеки комерційних банків.....	43		
10. ЛАШИНА А. Г. Загрози економічній безпеці логістичного підприємства.....	47		
11. ЛЕВЧЕНКО М. В. Етапи управління кредитним ризиком в системі економічної безпеки комерційного банку.....	52		
12. ЛИТВИН С. В. Система соціально-економічної безпеки компанії як основа її стратегії.....	56		
13. ЛИТОВЧЕНКО В. О. Корпоративна безпека підприємства: теоретичні аспекти.....	60		
14. ЛОТВИНОВА В. В. Використання ризик - менеджменту для забезпечення економічної безпеки ІТ підприємства.....	64		
15. ЛЮБІЧЕВА О. І. Дослідження розвитку регіонів України.....	68		
16. МАЗУРА А. Ю. Методи та моделі оцінки комунікативної ефективності рекламної діяльності підприємства.....	72		
17. МОСКАВЦОВА К. О. Структурна модель прогнозування облікової ставки Національного банку України.....	77		
18. НАЛЬОТКІНА М. С. Кадрова безпека як елемент системи економічної безпеки підприємства.....	81		
19. ПОКАСЬ А. В. Дослідження поняття «кадрова безпека» підприємства.....	85		
20. ПОШИТА А. М. Суть грошових потоків в контексті забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства.....	90		
21. САМОЙЛОВА М. Р. Формування комплексної оцінки безпеки дистриб'ютора.....	96		
22. СТОЙКА М. В. Інвестиційна привабливість підприємства.....	100		
23. СТОЙКА О. В. Формування стратегії підприємства як необхідна умова його розвитку.....	106		

тактичному або оперативному. Природно розподіляти фактори ризику, орієнтуючись на цю стратифікацію рішень.

На рівні розробки підприємством стратегічних рішень можна виділити наступні внутрішні планово-маркетингові фактори ризику:

– хибний вибір або неадекватна формулювання власних цілей підприємства;

– невірна оцінка стратегічного потенціалу підприємства;

– помилковий прогноз розвитку зовнішнього для підприємства господарського середовища в довгостроковій перспективі.

Ризик у прийнятті рішень тактичного рівня, перш за все, пов'язаний з неможливістю спотворення або часткової втрати змістовної інформації при переході від стратегічного до тактичного планування. Якщо при розробці конкретних тактичних рішень вони не піддавалися перевірці на відповідність обраній стратегії підприємства, то такі результати, навіть будучи досягнутими, можуть опинитися поза магістрального стратегічного напрямку діяльності підприємства і можуть послабити його економічну стійкість. Виявлення в техніко-економічному обґрунтуванні допустимого поєднання різного виду загроз, комплексу захисних засобів і методів буде зумовлюватися оцінкою наслідків прояви цих загроз для підприємства.

Перелік джерел посилання

1. Мокій А.І., Дацко О.І. Економічна безпека підприємницької діяльності в Україні: виклики і загрози. *Часопис економічних реформ*. 2017. № 1. С. 17-24.

2. Завада М.Р. Сутність загрози як складової процесу гарантування економічної безпеки підприємства. *Наукові записки Української академії друкарства*. 2017. № 1. С. 205-211.

3. Тульчинська С.О., Ткаченко Т.П., Гращенко М.В. Загрози економічної безпеки малого підприємництва. *Інвестиції: практика та досвід*. 2017. № 23. С. 31-33.

4. Лубенець І.О. Трактатування сутності категорій невизначеність, загроза та ризик у контексті економічної безпеки підприємства. *Вісник Запорізького національного університету. Економічні науки*. 2017. № 1. С. 158-165.

5. Данкевич А.Є., Ткачук Г.Ю. Підходи до класифікації загроз економічної безпеки підприємства. *Причорноморські економічні студії*. 2018. Вип. 36(1). С. 155-158.

6. Колісниченко П.Т. Загрози, ризики та небезпеки в системі економічної безпеки підприємства. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Сер.: Економічні науки*. 2017. Вип. 24(1). С. 56-59.

Львіна А. О.,
науковий керівник
Кірій В.В., к.е.н, доцент

ФІНАНСОВА БЕЗПЕКА БАНКУ ЯК ОСНОВА ЙОГО СТІЙКОСТІ

У статті запропоновано теоретичні положення щодо забезпечення фінансової безпеки банку. Зроблено висновок, що діюча система безпеки комерційних банків є необхідною умовою стійкості банків та банківської системи України взагалі. А основними завданнями банківської системи в комплексі безпеки країни є врахування особливостей національної економічної безпеки України.

This article presents a theoretical positions to ensure the financial security of the bank. It is concluded that the current system of the safety of commercial banks is a necessary condition for the stability of banks and the banking system of Ukraine in general. A major task of the banking system in a complex security features is the consideration of national economic security of Ukraine.

Сучасні глобалізаційні процеси, вплив факторів світової фінансової кризи та загроз внутрішнього характеру, скорочення ресурсної бази банків, погіршення їх ліквідності, посилення конкуренції в банківській сфері, загострюють питання забезпечення фінансово-економічної безпеки банків. Виходячи з цього, перед банківською системою постає завдання досягнення фінансової стійкості кожного окремого банку та гарантування фінансової безпеки всієї системи в цілому. Це, в свою чергу, забезпечить стійкість розвитку банківської системи та мінімізуватиме загрози використання її для відмивання брудних грошей і фінансування тероризму.

Питанням фінансової стійкості комерційних банків багато уваги приділили наступні зарубіжні вчені Е.Дж. Долан, Р.Л. Міллер, П.С. Роуз, Дж.Ф. Сінк (мол.), Дж. К. Ван Хорн та ін. Варто відзначити, що в роботах зарубіжних вчених поняття «фінансова стійкість» вживається тотожне поняттю «фінансова стабільність» як характеристика рівноважного стану економічної системи, яка є динамічною, передбачає постійне зростання і є необхідною умовою поліпшення ситуації, у тому числі і в мікроекономіці, тобто на рівні фірми.

Українськими вченими дослідження фінансової стійкості комерційних банків почали проводитися лише з початком реформ, спрямованих на становлення основ ринкової економіки України як незалежної держави. Окремі аспекти фінансової стійкості розглядалися такими видатними вченими як: А.Н. Мороз, М.І. Савлук, О.Д. Заруба, М.Ф. Пуховкіна, К.Є. Раєвським, Р.І. Шиллером, В.П. Пантелєєвим, С.П. Халіявою, А. Мазаракі, Н. Шувльгою, Л. Свистун та інші.

Мета статті полягає у визначенні основних загроз банківській безпеці України та можливих напрямів для досягнення її фінансової стійкості.

Фінансова безпека банку – це найважливіша складова фінансової, а тому і національної безпеки країни, це такий стан комерційного банку, який характеризується стійкістю до впливу загроз різної природи та збалансованістю, здатністю досягати запланованої стратегічної мети і генерувати достатній обсяг фінансових ресурсів для забезпечення виконання зобов'язань.

Задля визначення напрямів, які забезпечують фінансову безпеку, яка характеризується фінансовою стійкістю, насамперед, слід зупинитися на визначенні поняття стійкості, яка в науковій літературі носить доволі різноманітний характер.

Так, О.М. Азрилян визначає стійкість, як постійність, невіддільність ризику збитків та втрат [1, с.1100]. Л. А. Клюско, визначає два види стійкості: статичну та динамічну. Статичну фінансову стійкість автор визначає як дотримання параметрів діяльності банку (капітал, ліквідність, платоспроможність, прибутковість, рівень проблемних активів тощо) в допустимих межах. Динамічна фінансова стійкість означає зрівноважене і збалансоване зростання позитивних та зниження негативних параметрів діяльності банку в межах допустимого ризику відповідно до визначеної системи узгоджених стратегічних і поточних цілей його функціонування у процесі прогресивного розвитку [2]. Згідно з думкою О.П. Овчинникової, стійкість (надійність) банківської системи передбачає здатність системи виконувати базові і нові функції незалежно від характеру зовнішніх впливів, у тому числі на основі якісної зміни власної структури [3, с. 3].

Узагальнення наданих понять стійкості дає підстави стверджувати, що стійкість банків – це комплексна характеристика. З позиції методології це означає, що управління стійкістю банків слід розглядати з позиції взаємозв'язку трьох основних рівнів: перший рівень – об'єднання з економікою в цілому та її регіональних сегментів; другий рівень – взаємозв'язок стійкості окремого банку зі стійкістю банківської системи в цілому як цілісного утворення; третій рівень – з позиції окремого банку як структурного елемента банківської системи.

Отже, стійкість – це макроекономічна характеристика як усієї банківської системи, так і окремого банку як складового елемента даної системи.

Що стосується негативних чинників, які перешкоджають забезпеченню фінансової стійкості банків, зазначаємо, що головними загрозами банківській діяльності є їх уразливість, нестійкість і залежність від державної підтримки. Із часом саме банківська діяльність стане провідним чинником економічних перетворень перехідних шкіод, тому не треба доводити, що підтримка банків є вигідною не тільки суб'єктам банківської діяльності, а й усій економіці і суспільству.

Також, слід віднести до зовнішніх і внутрішніх загроз та небезпек банку: банки-конкуренти, зарубіжні й міжнародні організації, конкуруючі юридичні та фізичні особи, які проводять агресивну фінансову політику щодо України; злочинність, корупція; зовнішні та внутрішні банківські ризики. Як потенційні суб'єкти загрози безпеці банківської системи, чії конкретні дії можуть завдавати фінансової шкоди, слід розглядати: юридичних осіб – підприємців, фірми, фонди та благодійні організації; державні підприємства й інші суб'єкти

господарювання; фізичних осіб: приватних підприємців і виробників, які не мають статусу юридичної особи; керівників підприємств, які провадять господарські операції; співробітників державних організацій і установ тощо; іноземних юридичних осіб (валютні фонди, банки, організації, фірми спецслужб); злочинні елементи (злочинців, організовану злочинність як у межах країни, так і за кордоном) [4].

Наразі, система забезпечення фінансової безпеки банку базується на таких принципах:

- мінливості. Будь-який банк у результаті допущених помилок у фінансовій і управлінській сферах може стати жертвою кризи. Цей принцип пояснює необхідність здійснення діагностичних, а також превентивних заходів щодо забезпечення стабільної й ефективної діяльності банку;

- об'єктивності. Аналітик, який оцінює вірогідність зниження рівня фінансової безпеки, а також виникнення кризової ситуації, повинен робити це на основі певної методики аналізу, а не своїх суб'єктивних міркувань;

- обачності. Принцип передбачає, що формування думок відбувається в умовах невизначеності, тому слід уникати збільшення або зменшення вірогідності настання кризи або порушення фінансової рівноваги;

- безперервності й оперативності. Процес забезпечення фінансової безпеки банку повинен здійснюватися на постійній основі, що дозволяє Системі безпеки банку Підсистема діагностики Підсистема контролю Підсистема фінансових методів і важелів забезпечення безпеки банку Експресаналіз Комплексний й аналіз Фундаментальний аналіз Якісні методи Кількісні методи Інформаційні потоки своєчасно відреагувати на появу негативних факторів внутрішнього та зовнішнього середовища;

- конфіденційності. Результати діагностики вірогідності настання криз і зниження фінансової стійкості повинні бути комерційною таємницею банку, оскільки розголошення даних може викликати негативну реакцію клієнтів, партнерів, контрагентів та інвесторів;

- комплексності та системності. Оскільки фактори, які спричиняють зниження рівня фінансової безпеки банку, обумовлені різними причинами, необхідно оцінювати фінансову ситуацію як взаємодію комплексу змінних усередині організації, відстежуючи при цьому вплив зовнішнього середовища і зміни його стану;

- явності в інтерпретації результатів. Результати аналізу та рекомендації щодо забезпечення фінансової безпеки банку повинні бути чіткими та зрозумілими, щоб уникнути неправильного їх розуміння, і, як наслідок, помилкових дій з боку керівництва;

- альтернативності варіантів розвитку. В умовах нестабільності зовнішнього середовища розвиток подій практично завжди має альтернативний імовірнісний характер. Існує безліч можливих результатів ухваленого рішення з різною вірогідністю їх настання. Тому, ухвалюючи рішення про вибір можливого варіанта усунення кризової ситуації, слід враховувати можливість багатоваріантного розвитку подій. Який з варіантів отримає розвиток заздалегідь невідомо. Отже, необхідно розробити декілька варіантів

антикризових заходів і мати в запасі відповідні ринкові стратегії, як мінімум оптимістичну, найбільш вірогідну та песимістичну;

– дотримання компромісу між ступенем ризику і очікуваними результатами, або принципі виправданого ризику. Багатоваріантність розвитку подій пов'язана з ризиком, який зумовлений тим, що неможливо передбачити як всі варіанти розвитку подій, так і вірогідність їх виникнення (фактор невизначеності).

Аналіз існуючих публікацій показує, що всі методи та інструменти, які використовуються для забезпечення фінансової безпеки комерційного банку, можуть бути розділені на дві окремі великі групи: внутрішні та зовнішні. Такий розділ базується на двох передумовах.

З однієї сторони банк, як будь-який господарюючий суб'єкт, має економічну самостійність і, відповідно, він може сам робити певні кроки, направлені на досягнення фінансової безпеки. З іншої сторони, на його діяльність впливає держава, у якій є власні інструменти впливу на діяльність банківських установ [5].

Необхідно розглянути внутрішні інструменти, які знаходяться в розпорядженні комерційних банків та методи забезпечення фінансової безпеки. До них слід віднести: фінансове планування; фінансовий аналіз; фінансове регулювання; фінансовий контроль.

В свою чергу слід зазначити, що зовнішні інструменти забезпечення фінансової безпеки банків є однією з важливих груп, до яких належать: банківське регулювання; банківський нагляд; банківський контроль.

У процесі забезпечення фінансово-економічної безпеки передбачається планування і здійснення сукупності заходів, поєднаних за функціональною ознакою в комплексну систему забезпечення безпеки банку. Тож для ефективної подальшої його діяльності необхідно, щоб рівень безпеки був відповідний. Оскільки переходу України до ринкових відносин стали притаманні різного роду кризи. Кризи, як правило, супроводжуються різноманітними негативними явищами в економіці. За таких обставин банківський сектор все більше стає об'єктом різного роду протиправних і злочинних дій. З огляду на це безпека банківського бізнесу набуває ознак самостійного виду суспільних взаємовідносин і поряд з необхідністю відповідного правового регулювання потребує відповідного забезпечення безпеки для його ефективної діяльності [6].

Таким чином, визначаємо, що механізм забезпечення фінансової безпеки банку – це система організаційних, фінансових та правових засобів впливу, які мають на меті своєчасне виявлення, попередження, нейтралізацію та ліквідацію загроз фінансовій безпеці банку. Для кожного банку виступає життєво необхідним проведення превентивних заходів, спрямованих на підтримку належного рівня фінансової безпеки. Отже, систему фінансової безпеки необхідно інтегрувати в систему управління банком, що дозволить здійснювати постійний контроль за ризиковим середовищем банку і ухвалювати своєчасні та обгрунтовані рішення. Дія системи повинна ґрунтуватися на принципах мінливості, обачності, об'єктивності, безперервності і оперативності, конфіденційності, комплексності і системності, явності в інтерпретації

результатів, що дозволить забезпечити стабільну, безкризову та ефективну діяльність банку.

Головні проблеми – відсутність чіткої систематизації знань, а також їх адаптації до умов сучасної української економіки. Тому, побудова ефективно діючої системи фінансової безпеки банків є необхідною умовою як стабільності окремо взятого банку, так і банківської системи в цілому. З урахуванням ключової ролі безпеки банківської системи в комплексі безпеки країни, дані завдання можна поставити в розряд першочергових для національної безпеки.

Перелік джерел посилання

1. Азрилян А. Большой энциклопедический словарь. Москва: Институт новой экономики, 1999. 1248 с.
2. Клюско Л.А. Фінансова стійкість комерційного банку, методи її оцінки та зміцнення: автореф. дис. канд. екон. наук : спец. 08.04.01 «Фінанси, грошовий обіг і кредит». Науково-дослідний фінансовий ін-т при Міністерстві фінансів України. Київ: 2002. 21 с.
3. Овчинникова О.П. Основные направления обеспечения динамической устойчивости банковской системы. *Финансы и кредит*. 2006, №22.
4. Адаменко С. І. Характеристика та класифікація загроз у банківській системі України. *Стратегічна панорама*. 2004, №4.
5. Єпіфанов А.О., Пластун О.Л., Домбровський В.С. та ін. Фінансова безпека підприємств і банківських установ: монографія / за заг. редакцією д-ра екон. наук, проф. А. О. Єпіфанова. Суми : ДВНЗ «УАБС НБУ», 2009. 295 с.
6. Барановський О.І. Фінансова безпека в Україні (методологія оцінки та механізми забезпечення). Київ : Нац. торг.-екон. ун-т, 2004. 759 с.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
РАДІОЕЛЕКТРОНІКИ

23-й Міжнародний молодіжний форум «Радіоелектроніка і молодь у
XXI столітті». Зб. матеріалів форуму. Т. 10. – Харків: ХНУРЕ. 2019. – 182 с.

В збірник включені матеріали 23-го Міжнародного молодіжного
форуму «Радіоелектроніка і молодь у XXI столітті».

МАТЕРІАЛИ 23-ГО МІЖНАРОДНОГО
МОЛОДІЖНОГО ФОРУМУ

«РАДІОЕЛЕКТРОНІКА І МОЛОДЬ
У XXI СТОЛІТТІ»

16 – 18 квітня 2019 р.

Том 10

КОНФЕРЕНЦІЯ
«АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЕКОНОМІЧНОЇ
КІБЕРНЕТИКИ ТА ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ»

Видання підготовлено кафедрою економічної кібернетики та
управління економічною безпекою
Харківського національного університету радіоелектроніки

61166 Україна, Харків, просп. Науки, 14
тел./факс: (057) 7021397

E-mail: mref21@nure.ua

Харків 2019

© Харківський
національний університет
радіоелектроніки (ХНУРЕ), 2019

Програмний комітет конференції

Полозова Т.В.	д.е.н., проф. кафедри ЕК ХНУРЕ
Костін Ю.Д.	д.е.н., проф. кафедри ЕК ХНУРЕ
Соколова Л.В.	д.е.н., проф. кафедри ЕК ХНУРЕ
Гурін В.М.	д.т.н., проф. кафедри ЕК ХНУРЕ
Кирий В.В.	к.е.н., доц. кафедри ЕК ХНУРЕ
Мурзабулатова О.В.	ст. викл. кафедри ЕК ХНУРЕ

РОЛЬ БІЗНЕС-РОЗВІДКИ В ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Ільїна А.О.

Науковий керівник – д.е.н., проф. Полозова Т.В.
Харківський національний університет радіоелектроніки
(61166, Харків, пр. Науки, 14, каф. економічної кібернетики та управління економічною безпекою, тел. (057) 702-14-90),
e-mail: d_eces@nure.ua

The concept of business surveillance was invented long ago but the practical implementation process began in the mid-90-s only. Like many other innovations and fresh business ideas, the concept was treated with skepticism and much time passed before the idea was widely accepted by the business community. The very surveillance system developed slowly. It has made a breakthrough only recently. In order to become competitive, the economy should become part of the above processes.

На сьогоднішній день складно представити велику компанію, яка не має у своєму арсеналі такий інструмент, як бізнес-розвідка. Справа в тому, що власникам бізнесу, особливо в умовах глобальної конкуренції, одержання достовірної інформації про своїх головних конкурентів дає незаперечні переваги. Це дозволяє власникам вчасно реагувати на економічні зміни, що відбуваються на ринку, вчасно уживати необхідних заходів до коректування довгострокової стратегії розвитку компанії.

Розвідка призначена для знаходження стратегічних (тактичних або конкурентних) переваг над потенційним супротивником (конкурентом), виявлення можливих ризиків (і можливостей) і управління ними. Розвідка може вирішувати й багато інших завдань своїми спеціалізованими методиками. Основне завдання розвідки – забезпечення стратегічного менеджменту фірми, її генеральної, у тому числі маркетингової стратегії. Забезпечення, насамперед, інформацією, яка надає конкурентні переваги, дозволяє приймати грамотні рішення адекватні складній оперативній обстановці в умовах впливу факторів зовнішнього конкурентного, агресивного середовища [1, 2].

У цей час правильно організована конкурентна розвідка не обмежується вивченням конкурентів. До неї входить, наприклад, вивчення політичної обстановки, законодавства, кадрових переміщень людей, чия діяльність може вплинути на компанію, нових технологій, власних клієнтів і постачальників компанії.

При постійному використанні конкурентна розвідка може дати власникам бізнесу набагато більше, ніж вони припускають. От лише основні її можливості [3, 4]:

- прогнозування змін на ринку;
- передбачення дій конкурентів і постачальників;
- виявлення нових або потенційних конкурентів;
- можливість вчитися на успіхах і помилках інших компаній;
- відстеження інформації, пов'язаної з патентами й ліцензіями;

- оцінка доцільності придбання нового бізнесу;
- вивчення нових технологій, продуктів і процесів, які можуть вплинути на конкретний бізнес;
- вивчення політичних, законодавчих або регуляторних змін, які можуть вплинути на конкретний бізнес;
- оцінка відповідності методів ведення бізнесу ринковим реаліям;
- зниження ризиків промислового шпигунства через внутрішні канали;
- використання слабких місць конкурента у своїй рекламі;
- збір інформації про партнерів і клієнтів.

Кожний керівник, який уперше вирішив створити на підприємстві службу стратегічної або тактичної конкурентної розвідки, зустрічається з питанням підбору кадрів для неї. Потрібно розуміти, що служба конкурентної розвідки – це обов'язково окремий підрозділ підприємства. Така служба може складатися як з однієї людини, на яку покладені винятково функції проведення конкурентної розвідки, так і з декількох співробітників, які використовують методи конкурентної розвідки стосовно до своєї ділянки роботи й паралельно з основною діяльністю.

Таким чином, такий інструмент, як бізнес-розвідка, відіграє величезну роль в арсеналі компанії. Як тільки рейдер довідається про слабкі місця, так відразу ж починає формуватися бюджет, необхідний для успішного захоплення компанії. Чим інтенсивніша конкуренція, тим вище потреби керівництва в одержанні достовірної інформації, необхідної для прийняття стратегічних рішень. Особливо це відноситься до малого й середнього бізнесу, де, як правило, відсутні власні розвідувальні служби. Цілком імовірно, що в майбутньому бізнес-розвідка буде розглядатися вітчизняними компаніями як невід'ємний елемент стратегічного управління.

Список використаних джерел:

1. [Тіхонов Ю. В.](#) Бенчмаркінг і бізнес-розвідка як складові успішного розвитку бізнесу. *Актуальні проблеми економіки*. 2007. № 9. С. 126-132.
2. [Петрущак Т. І.](#), [Михаленич С. І.](#), [Живко В. В.](#) Конкурентна розвідка в інформаційному просторі. *Актуальні проблеми економіки*. 2008. № 10. С. 163-171.
3. [Черкашина М. В.](#), [Науменко М. О.](#) Конкурентна розвідка та консолідація маркетингової інформації в системі менеджменту інтегрованих корпоративних структур. *Бізнес Інформ*. 2013. № 8. С. 357-361.
4. [Биткін С. В.](#) Конкурентна розвідка як технологія практичного забезпечення національної зовнішньоекономічної безпеки. *Стратегічні пріоритети*. 2016. № 3. С. 206-212.

АЛФАВІТНИЙ ПОКАЖЧИК

А		Васильєва К.А.	49
Adeyanju Ore-Oluwa Oluwatoyin	135	Г	
Ahmed Osama El Grainy	139	Глінський Д.О.	53
Alsaykhan Abdullah		Готовцева Е.А.	5,9
Mohammed S.	141	Гордієвська Е.А.	71
		Глушук А.В.	164
		Грибиник А.О.	55
В			
Brian Kasonde Bwalia	67	Д	
К		Давіденко А.І.	87
Kravchenko A. P.	111	І	
		Ільїна А.О.	172
М		З	
Achibet Majda	133	Зінченко М.Е.	95,97
Mamana Kangu Tanya	137	Золотарьов С.О.	45
Moustafa Nader Mohamed			
El Baghdady	139	К	
Mazen Abdulwahab		Калінін К.М.	61
Yassine	145	Кобозев В.К.	127
		Королік М.О.	11
Н		Котляр Л.В.	121
Nefodova A.	39	Кравченко А.П.	103, 105, 109
		Криванич Д.О.	74
Т		Кривоконь М.О.	31
Tereshchenko G.U.	91	Куриленко В.А.	77
		Курятова А.С.	23
А		Купенко Ю.А.	123
Александрова А.О.	27	Л	
Б		Лашина А.Г.	162
Болотова Ю. К.	41	Левченко М.В.	152
Бузецька Е.І.	59	Літвіненко О.О.	148
Бутко О.М.	51	Літвиченко В.О.	156
		Літвинов С.Ю.	176
В		Луняка В.А.	17
Водолаженко Д. С.	131		

ЗМІСТ

ЕКОНОМІЧНА КІБЕРНЕТИКА	С. 5 - 146
УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ	С. 147 - 179
АЛФАВІТНИЙ ПОКАЖЧИК	С. 180
ЗМІСТ	С. 182